

De Tweede Kamer
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Formateur R. van Zwol
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Afschrift aan:

**Demissionair minister R.H. Dijkgraaf, Vaste Commissie Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap**

Fractievoorzitters: G. Wilders, D. Yeşilgöz, P. Omtzigt en C. van der Plas

Geachte heer Van Zwol,

Hogescholen vervullen een sleutelrol in de regio met hun onderwijs, praktijkgericht onderzoek en innovatie. Een rol die zij in het belang van bedrijven en burgers in hun omgeving verder willen verdiepen en uitbouwen. Wij voelen ons daarin gesteund in het door u gesloten Hoofdlijnenakkoord dat gerichte aandacht heeft voor het belang van hbo-opleidingen in de regio. Die aandacht voor de regionale rol van hogescholen is positief. Hoewel we met belangstelling de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord tegemoetzien, baart een aantal voornemens in uw akkoord ons zorgen. In deze brief willen we daarom onze aandachtspunten voor wat betreft internationalisering, regio, praktijkgericht onderzoek en Leven Lang Ontwikkelen (LLO) met u delen. De Vereniging Hogescholen vertegenwoordigt de 36 publiek bekostigde hogescholen in Nederland. Het hbo is een heel diverse sector, met grote en kleine hogescholen verspreid over het hele land. In totaal zijn er 461.000 studenten ingeschreven bij onze Associate degree, bachelor en hbo-masteropleidingen.

Internationalisering

Het grootste zorgpunt betreft de uitwerking van de plannen op het vlak van internationalisering. Hogescholen begrijpen dat een te grote instroom van internationale studenten tot zorgen leidt, onder meer op het gebied van huisvesting. Deze grote instroom is in het hbo echter niet aan de orde: het aandeel internationale studenten in het hbo ligt rond de 8% en is stabiel. 92% van alle hbo-opleidingen is in het Nederlands te volgen. De Raad van State ondersteunt in het advies over het Wetsvoorstel internationalisering in balans de conclusie dat de internationalisering in het hbo in balans is. Bovendien heeft het hbo onlangs een breed maatregelenpakket voor zelfregie gepresenteerd dat zorgt dat deze balans ook in de toekomst behouden blijft en daarnaast de negatieve bijeffecten van internationalisering tegengaat.

Door studiemigratie in de bachelor fase te beperken, komt de maatschappelijke opdracht van hogescholen om talent voor de arbeidsmarkt op te leiden verder onder druk te staan (bovenop demografische krimp). Voor het hoger onderwijs geldt verder dat als alleen de sector techniek wordt uitgezonderd, andere sectoren waarin relatief veel internationale studenten zitten mogelijk onevenwichtig worden geraakt.

Dit brengt zorgen met zich mee over hoe deze sectoren de gevolgen van deze maatregel moeten opvangen en of deze sectoren wel kunnen voorzien in de human capital vraag. Daarom vraagt het hbo aandacht voor de regionale context.

Wij willen u met klem verzoeken om bij de verdeling van de bezuiniging rekening te houden met de positie van het hbo. Het hbo is namelijk maar in beperkte mate veroorzaker van het probleem.

Het hbo kent circa 33.000 EER en niet-EER studenten in de bachelor, tegenover 52.000 internationale studenten bij universitaire bachelors. Voor de master kent het hbo 3.500 internationale studenten tegenover 33.000 aan de universitaire zijde. Echter, de plannen zien alleen maar op de bachelor, en daardoor kan deze bezuinigingsmaatregel het hbo onevenredig hard raken. Daar komt bij dat de hogescholen deze bachelorstudenten van een diploma voorzien waarmee zij direct aan de slag kunnen op de arbeidsmarkt en hiermee voorzien in een behoefte aan (internationaal) talent. In het wo moeten deze studenten eerst nog een master afronden voordat zij de arbeidsmarkt opgaan.

We willen benadrukken dat als hogescholen Engelstalige opleidingen aanbieden, dat weloverwogen en in het belang van de opleiding, de student en de Nederlandse economie gebeurt. Hogescholen stemmen het aanbod altijd nauw af met het beroepenveld. Het is logisch dat de leraren en verpleegkundigen in het Nederlands worden opgeleid, maar onze studenten voor bijvoorbeeld de hotelschool moeten hun opleiding in het Engels kunnen volgen omdat zij hun werk na de studie in het Engels moeten uitvoeren. Het hbo pleit daarom voor passende regels en hier bij de uitwerking van de plannen voldoende aandacht aan te schenken.

Regio

In het Hoofdlijnenakkoord is er aandacht voor alle regio's. Zo wordt er positief gesproken over de beschikbaarheid van talent, de versterking van de kenniseconomie, innovatie en (digitale) infrastructuur. Daar speelt het hoger beroepsonderwijs vanzelfsprekend een rol. Want hogescholen leveren goed opgeleide mensen af, die binnen (zeer) korte tijd werk op hbo-niveau of hoger vinden. Zo'n 80% van de afgestudeerden van hogescholen blijft in de regio wonen waar ze hebben gestudeerd. Dat stut de lokale economie en arbeidsmarkt. Er is veel vraag naar hbo'ers – binnen 3 maanden na hun afstuderen heeft rond de 90% van de voltijdstudenten een baan. Hogescholen zien er dan ook naar uit die rol beter te kunnen pakken in bijvoorbeeld de regiodeals. Het lijkt vanzelfsprekend dat hogescholen een spilfunctie vervullen als het gaat om de leefbaarheid en economische levensvatbaarheid van regio's: ze zijn immers sterk verbonden met de regio, door onderwijs en onderzoek dat sterk verweven is in de samenleving. Maar die spilfunctie staat onder druk. Om uitholling te voorkomen, moet het werk van hogescholen in de regio beter gestut worden door de overheid. Hogescholen vinden het een positief signaal dat er in het akkoord aandacht is voor de krimpende opleidingen. Hierbij moet echter aangetekend worden dat het geen oplossing is om de financiering voor deze opleidingen weg te halen bij andere opleidingen (bestaande middelen herverdelen). Ook de andere opleidingen hebben die middelen nodig om de eigen uitdagingen het hoofd te bieden.

Praktijkgericht onderzoek

Het hbo is bezorgd over de bezuinigingen op kennis en innovatie in het Hoofdlijnenakkoord. Het hoger beroepsonderwijs en het praktijkgericht onderzoek heeft een essentiële rol in alle regio's van Nederland, niet alleen voor jongeren en werkenden die zich willen blijven ontwikkelen, maar ook voor bedrijven, zorginstellingen en scholen die behoefte hebben aan die professionals.

De arbeidsmarkt verandert razendsnel, om dat bij te houden moeten we goed kunnen investeren in de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. We hebben als land namelijk te maken met diverse technologische ontwikkelingen en de opkomst van artificiële intelligentie. Daarnaast hebben we te maken met vraagstukken als de vergrijzing, het woningtekort en de energiecrisis. Deze uitdagingen vragen om innovatieve oplossingen. Hierbij zijn de professionals die zijn opgeleid op onze hogescholen hard nodig. Praktijkgericht onderzoek van hogescholen is belangrijk omdat het gedaan wordt met en voor professionals in de praktijk, met studenten en docenten. Het onderzoek aan hogescholen levert direct bruikbare innovaties op voor het regionale bedrijfsleven, met name voor het mkb en voor maatschappelijke organisaties in bijvoorbeeld de zorg, het onderwijs en de publieke sector.

Het praktijkgericht onderzoek is op dit moment relatief klein qua omvang. Tegen die achtergrond kunnen bezuinigingen op hbo-onderzoek zeer nadelig uitpakken, want hogescholen ontvangen namelijk twintig keer minder middelen voor onderzoek dan universiteiten. Wij vragen u daar bij de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord rekening mee te houden.

LLO

Opvallend is dat het stimuleren van Leven Lang Ontwikkelen geen plek heeft gekregen in het Hoofdlijnenakkoord. Hogescholen zien om- en bijscholing als onmisbaar om de tekorten op de arbeidsmarkt tegen te gaan. De fricties op de arbeidsmarkt zijn te groot om de mogelijkheden die LLO biedt te laten liggen. De Vereniging Hogescholen pleit er daarom voor om van Leven Lang Ontwikkelen een wettelijke taak te maken voor hogescholen. Professionals die zich verder willen en moeten ontwikkelen worden daarnaast geholpen met de invoering van een systeem van persoonlijke ontwikkelrekeningen. Hogescholen dragen graag bij aan de uitbouw van een vitaal stelsel van LLO.

Tot slot. Hogescholen leiden studenten op voor beroepen in tekortsectoren zoals het onderwijs, de gezondheidszorg en de techniek- en ICT-sector. Naast het bieden van onderwijs en op die manier bijdragen aan Human Capital agenda's, leveren hogescholen een belangrijke bijdrage door middel van hun praktijkgericht onderzoek. Samen met het (regionale) bedrijfsleven wordt op die manier gewerkt aan innovatieve oplossingen voor bijvoorbeeld toegankelijke zorg en energiebesparing, maar ook het vergroten van de leefbaarheid in wijken. Daarom roep ik op om u bij de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord in te zetten op investeringen in een stabiele, duurzame basis voor het onderwijs en onderzoek in het hoger beroepsonderwijs. Zo bouwen we samen aan een sterk Nederland.

Het bestuur,

Maurice Limmen,
voorzitter

Ron Minnée,
secretaris